

Ю. Акулов, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна**СПЕЦИФІКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБМЕЖЕННЯ
МАЙНОВИХ ПРАВ НА ТВОРИ В УКРАЇНІ**

Проаналізовано окремі питання та специфіку нормативно-правового регулювання обмеження майнових прав автора на твори в Україні через призму європейських і міжнародних підходів, а також законодавство України, міжнародні та європейські нормативні джерела щодо врегульованості випадків законного вільного використання твору автора й обмеження його майнових прав на твір як наслідок його інтелектуальної діяльності.

Метою дослідження є визначення специфіки нормативно-правового регулювання у сфері обмеження майнових прав на твори в Україні. У роботі використані філософсько-світоглядні, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання, серед яких порівняльно-правовий, структурно-функціональний, дедуктивний, а також методи аналізу, узагальнення й аналогії.

Виокремлено основні неточності та прогалини в правовому регулюванні обмеження майнових прав на твори та вільного їх використання як об'єктів авторських прав. Зазначено, що в підході українського законодавства існує певна непослідовність між положеннями Закону України "Про авторське право і суміжні права" та положеннями ЦК України, які використовують у тотожних розуміннях поняття "вільне використання творів", "обмеження майнових прав", "винятки та обмеження в майнових правах", "правомірне використання твору без згоди автора", що не відповідає міжнародному досвіду. Зроблено висновки щодо вдосконалення законодавства задля уникнення зазначених проблем і висвітлено європейський досвід, що може бути імплементований в українське законодавство.

Результати дослідження можуть бути використані для подальших наукових розвідок у сфері авторського права, у тому числі порівняльного авторського права. Сформульовані пропозиції можуть бути застосовані для вдосконалення чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Ключові слова: майнові права на твори, обмеження прав автора на твір, вільне використання творів, випадки вільного використання творів, триступеневий тест (three-step test), міжнародні договори, що регулюють питання обмеження майнових прав на твори в Україні.

ВСТУП. Творча робота автора підлягає особливому правовому захисту. Саме тому питання обмеження майнових прав авторів та їх правонаступників, пов'язаних зі створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва підлягає ретельного підходу до його правової регламентації. З огляду на це інтерес становить порівняльний аналіз підходу, що простежується в міжнародно-правових джерелах, імплементованих Україною та національним законодавством, яке має їм відповідати. Ураховуючи специфіку термінології у сфері обмеження майнових прав на твори, що закріплена в національному законодавстві та міжнародних нормативно-правових актах, які є обов'язковими для України, і визначеності переліку випадків такого обмеження, потребують глибокого дослідження положення та особливості нормативно-правового регулювання відносин у зазначеній сфері.

Завданням цього дослідження є проведення аналізу основних національних та міжнародних і європейських нормативно-правових джерел з метою формулювання особливостей нормативного визначення термінології у сфері обмеження майнових прав автора на твори в Україні.

Тому метою даної праці є визначення специфіки нормативно-правового регулювання у сфері обмеження майнових прав на твори в Україні.

Предметом даного дослідження є нормативні джерела України та міжнародні джерела, що регламентують випадки та порядок обмеження майнових авторських прав на твір, судова практика, що склалася в процесі застосування зазначених норм, а також доктринальне тлумачення спеціалістів у галузі авторського права як додаткове джерело. *Об'єктом* виступають суспільні відносини, що складаються з приводу нормативно-правового регулювання обмеження майнових прав на твори в Україні.

Методи, що використовувались автором. Філософсько-світоглядні методи визначають саму стратегію

дослідження, його загальну спрямованість, орієнтують на знаходження, відбір фактів.

Метод аналізу застосовувався для дослідження нормативного підходу до розуміння понять *вільне використання творів, обмеження майнових прав, винятки та обмеження в майнових правах, правомірне використання твору без згоди автора* та їх оцінки і характеристики.

Дедуктивний метод розкрив співвідношення різних підходів до оцінювання обмежень прав автора на твір або вільного використання творів.

Структурно-функціональний метод аналізу застосовано в частині дослідження змісту понять *вільне використання творів, обмеження майнових прав, винятки та обмеження в майнових правах, правомірне використання твору без згоди автора* в національних і міжнародних джерелах.

Порівняльно-правовий метод використано для порівняння та аналізу особливостей нормативно-правового забезпечення обмеження майнових прав на твори в різних національних джерелах.

Спеціальні методи аналізу, узагальнення та аналогії допомогли виявити проблеми законодавства в досліджуваній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості врегулювання обмежень *майнових прав на твори в Україні*, їх визначеність були предметом численних наукових розвідок, як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. При цьому безпосередньо до проблематики вільного використання майнових прав або встановлення обмежень на майнові права на твори автора звертались Орлюк О., Дроб'язко В., Троцька В., Заєць О., Татарнікова А., Соболь М., Сударікова С., Сенфтлєбен М., Штефан А. та ін.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Фундаментальні засади правового закріплення майнових прав на твори в Україні відображені в Конституції України (далі по тексту – Конституція). Так, у ч. 2 ст. 41 Конституції визначено право кожного володіти, користуватися і ро-

зпорядкаться результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності. Також ч. 2 ст. 54 Конституції громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожен громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом [1]. Фактично Конституція гарантує автору непорушність його майнового права на твори як об'єкти його інтелектуальної власності, але, водночас, передбачає наявність окремих винятків або обмежень, які мають бути закріплені законодавчо.

До законодавства, яке регулює питання обмеження майнових прав на твори в Україні, варто віднести:

1. чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (визначені частиною національного законодавства України згідно з ч. 1 ст. 9 Конституції);

2. кодифіковані та інші нормативно-правові акти, прийняті на виконання положень Конституції.

Починаючи з міжнародно-правових нормативних документів, варто зазначити, що попри те, що акти Європейського Союзу (наприклад директиви) не є обов'язковими для виконання Україною, адже розповсюджуються виключно на країн-членів Європейського Союзу; вони є орієнтиром для вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері авторського права і суміжних прав, що підтверджено положеннями Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та Угодою про асоціацію, ратифікованою в 2014 році.

Окремо зазначимо Директиву 2001/29/ЄС Європейського парламенту та Ради від 22 травня 2001 року "Про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві", яка у ст. 5 визначає винятки або обмеження прав на відтворення, повідомлення до загального відома публіки творів і право надавати доступ публіці до інших об'єктів, що можуть встановлюватись країнами-членами Європейського Союзу[2].

До основних міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, які стосуються правового регулювання обмеження майнових прав на твори, належать:

1. *Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів* [3]. Так, Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів встановлено обмеження виключного права автора літературних і художніх творів щодо вільного:

- використання цитат із літературних або художніх творів, включаючи цитування статей із газет і журналів (як огляду преси), що правомірно зроблено доступним для загального відома (у тому випадку, коли будуть дотримані добрі звичаї та обсяг, що розкриває мету такого цитування);

- використання літературних або художніх творів як ілюстрацій у виданнях, радіо- і телевізійних передачах і звукозаписах або зображення навчального характеру, що правомірно зроблено доступним для загального відома (у тому випадку, коли будуть дотримані добрі звичаї та обсяг, що розкриває мету такого використання). Таке використання має бути передбачено законодавством країн-учасників Бернської конвенції або спеціальними угодами між ними.

Принцип вільного доступу до літературних або художніх творів, що є обмеженням майнових прав самого автора вказаних творів, можна знайти в положеннях ч. 2 ст. 9 Бернської конвенції. Відповідно автори користуються виключним правом дозволяти відтворення літературних і художніх творів будь-яким чином і в будь-якій формі. За законодавством країн-членів Союзу для охорони прав авторів на їх літературні й художні твори (членів Бернської конвенції) зберігається право дозволяти відтворення таких творів у певних особливих випадках за умови, що таке відтворення не завдає шкоди нормальному використанню твору і не зачіпає будь-яким необґрунтованим способом законні інтереси автора.

Наведена вище норма відображує так званий триступеневий тест (*three-step test*), який містить три головні вимоги до обмеження прав автора:

- Таке обмеження може відбуватись лише у виняткових особливих випадках. Такі випадки передбачаються законом, а не визначаються самим користувачем твору. Їх перелік є чітким із встановленими межами дозволеного та правомірного [4, с. 69].

- Відсутність шкоди для нормального використання твору, тобто завданої автору вільним використанням його твору. Це традиційно пов'язують з економічною конкуренцією [5, с. 194]. Отже, автор не має втрачати прибутки від реалізації свого твору, незважаючи на загальний доступ до такого твору, тобто вільне використання твору третіми особами не має спричиняти конкуренцію власнику авторських прав на твір.

- Відсутність ущемлення будь-яким необґрунтованим способом законних інтересів автора. Превалювання суспільних інтересів над можливістю реалізації прав на твір автором чи іншою особою, що має авторське право, якщо воно спричиняє негативний вплив на неї чи перешкоджає такій реалізації, можливе лише у надзвичайних випадках. Зазвичай це не допускається.

Проте в українському законодавстві наведений тест має досить декларативний характер і не відображує суті положень Бернської конвенції. Так, у судовому порядку для того щоб визначити, чи є конкретне використання твору порушенням або ж є таким, що підпадає під дію обмежень прав автора на твір, суд має користуватись конкретним переліком випадків використання, які допускаються як обмеження авторських прав, а не критеріями, визначеними триступеневим тестом.

2. *Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право*, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року. У вказаному Договорі міститься ст. 10 із назвою "Обмеження і винятки", що посилається на випадки, які не завдають шкоди нормальному використанню твору і невиправдано не обмежують законних інтересів автора [6].

3. *Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми*, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року. Даний документ у ст. 6 прописує, що дозвіл виконавця на ефірне мовлення і сповіщення для загального відома незаписаних виконань не потрібен у тому випадку, коли такі виконання уже передавались у ефір [7].

4. *Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності*. Статтею 13 із назвою "Обмеження і винятки" встановлено, що члени Угоди дотримуються обмежень та винятків стосовно виключних прав певних особливих випадків, які не суперечать звичайному використанню експлуатації твору та не призводять до надмірної шкоди законним інтересам власника прав [8].

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі по тексту – Угода про асоціацію), яка набрала чинності для України з 01.09.2014 року. Статтями 157–192 глави 9 "Інтелектуальна власність" розділу IV Угоди про асоціацію врегульовано питання відмінного від чинного на сьогодні та закріпленого у законодавстві України (Закон України "Про авторське право і суміжні права" [10]) переліку творів, які не є об'єктами авторського права. Також встановлено випадки та особливості вільного використання творів і обмеження майнових прав автора в результаті такого використання.

Але набрання чинності Угоди про асоціацію не передбачає прямої дії вказаних норм, а лише поетапну імплементацію їх в законодавство України. Наразі на виконання даних положень Угоди про асоціацію у Верховній Раді України були зареєстровані декілька законопроектів – нових редакцій закону "Про авторське право і суміжні права" (№ 10143 та № 10143–1), проте обидва були відкликані. Це свідчить про те, що наразі продовжується пошук нормативного забезпечення у законодавстві України, яке б усунуло ці розбіжності з Угодою про асоціацію.

Що ж до безпосередньо національного законодавства України у сфері обмеження майнових прав на твори, то необхідно зазначити, що його основу становить *Цивільний кодекс України* (далі по тексту – ЦК України) [9] та *Закон України "Про авторське право і суміжні права"* [10]. Причому, ураховуючи навіть те, що останній було прийнято раніше за ЦК України, існує неузгодженість у термінології з досліджуваного питання.

Частина 2 ст. 424 ЦК України визначає виключне право законодавця встановлювати *винятки та обмеження* в майнових правах інтелектуальної власності за умови, що такі обмеження та винятки не створюють істотних перешкод для нормальної реалізації майнових прав інтелектуальної власності та здійснення законних інтересів суб'єктів цих прав.

ЦК України ст. 443 встановлює, що використання твору здійснюється лише за згодою автора, крім випадків *правомірного використання твору* без такої згоди, прописаних у ЦК України та інших законах. Відповідно ст. 444 ЦК України безпосередньо встановлює перелік випадків обмеження прав автора на твір, а саме:

1. використання як цитат із правомірно опублікованого твору або ілюстрацій, призначених для навчання, за умови дотримання звичаїв, зазначення джерела запозичення та імені автора, якщо воно вказане в такому джерелі, і в обсязі, виправданому поставленою метою;
2. для відтворення у судовому та адміністративному провадженні в обсязі, виправданому цією метою;
3. в інших випадках, передбачених законом.

Отже, законодавець залишив за собою право розширити даний перелік в інших спеціальних нормативно-правових актах. Зазначені вище положення ЦК України також дублюються у схожій варіації в Законі України "Про авторське право і суміжні права" – ч. 1 та 7 ст. 21 (*випадки вільного використання творів*).

Окремо частиною 6 ст. 15 Закону України "Про авторське право і суміжні права" визначено, що *обмеження майнових прав*, встановлені статтями 21–25 даного закону, здійснюються за умови, що вони не завдаватимуть шкоди використанню твору і безпідставно не будуть обмежувати законні інтереси автора, тобто законодавець виключив узагалі поняття нормального вико-

ристання твору із цієї статті, що дещо змінює підхід Бернської конвенції щодо змісту одного з критеріїв тесту, що ми розглядали вище.

Вважаємо, що не можна не згадати про судову практику, яка хоч і не є джерелом права в Україні, але фактично має значний вплив на правовідносини в межах досліджуваної тематики. Наприклад, у Постанові Вищого господарського суду України від 26.01.2016 у справі № 910/11320/13 досліджувалось питання правомірності використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів без згоди автора, що також знайшло відображення в Оглядовому листі Вищого господарського суду України від 28.02.2017 № 01–06/521 [11].

Суд підтвердив положення п. 1 ч. 1 ст. 21 Закону України "Про авторське право і суміжні права" та визначив, що необхідною умовою правомірного використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів без згоди автора є обов'язкове зазначення імені автора і джерела запозичення в обсязі, виправданому поставленою метою. Окрім того, він указав, що перелік вільного використання творів, визначений вказаним законом, є вичерпним.

Постанова пленуму Вищого господарського суду України "Про деякі питання практики розв'язання спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності" 17.10.2012 № 12 [12] роз'яснює, що доведення факту позадогворного порушення авторських прав (наприклад копіювання або запозичення іншою особою істотних рис твору, що був раніше введений в цивільний оборот або незаконне використання відповідного твору в інший спосіб) покладається на автора. З висновків Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду (справа № 569/11789/15–ц) від 23 січня 2018 року випливає, що:

- 1) у деяких випадках для визначення того, чи відповідає обсяг використання поставленій меті, суди звертаються до судової експертизи;
- 2) тягар доведення використання твору в обсязі, виправданому поставленою метою, несе той, хто здійснює таке використання.

Отже, судова практика трактує положення законодавства з досліджуваної тематики, виходячи з вичерпності обмежень майнових прав автора на твори.

ВИСНОВКИ. Варто зауважити, що існує ряд випадків, коли твір може правомірно використовуватися не його автором, тобто законно обмежувати майнові права автора. У різних правових та наукових джерелах ці випадки відображені по-різному. Міжнародні нормативно-правові акти застосовують терміни "обмеження" та "винятки", а у підході українського законодавства простежується певна непослідовність між положеннями Закону України "Про авторське право і суміжні права", положеннями ЦК України, які використовують у тотожних розуміннях поняття "вільне використання творів", "обмеження майнових прав", "винятки та обмеження в майнових правах", "правомірне використання твору без згоди автора". Вважаємо, що варто привести термінологію у відповідність до міжнародних документів, які імплементуються в українське законодавство. Окрім того, законодавець не повністю імплементував та відобразив положення Бернської конвенції про триступеневий тест (що, на нашу думку, є оптимально вичерпним) у національних нормативно-правових актах, хоч і закріпив конкретний перелік випадків використання, які допускаються для третіх осіб як обмеження авторських прав (enumerated system).

Підсумовуючи, зазначимо, що законодавець має проводити подальшу роботу з узгодження національного законодавства з ратифікованими і підписаними міжнародними документами, зокрема роботу щодо імплементації у національне законодавство правових засад, закріплених в Угоді про асоціацію.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.10.2019).
2. Про гармонізацію окремих аспектів авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві : Директива Європейського Парламенту і Ради 2001/29/ЄС від 22 травня 2001 року. *Офіційний вісник Європейського Союзу* від 22.06.2001. 2001 р., №167. Ст. 10.
3. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Міжнародний документ від 24.07.1971. Дата оновлення: 25.10.1995. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_051& (дата звернення: 03.10.2019).
4. Штефан А. Пародія на музичний твір з текстом в порядку вільного використання творів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. №5. С. 66-74.
5. Senftleben M. Copyright, Limitations and the Three-step Test: an Analysis of the Three- Step Test in International and EC Copyright Law. The Hague: Kluwer Law International, 2004. P. 340.
6. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року : Міжнародний документ від 20.12.1996. Дата оновлення: 20.09.2001. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770 (дата звернення: 03.10.2019).
7. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року : Міжнародний документ від 20.12.1996. Дата оновлення: 20.09.2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_769 (дата звернення: 03.10.2019).
8. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності : Міжнародний документ від 15.04.1994. Дата оновлення: 06.12.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018 (дата звернення: 03.10.2019).
9. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення: 31.03.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.10.2019).
10. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 03.10.2019).
11. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності : Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 28.02.2017 № 01-06/521. Дата оновлення: 28.02.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_521600-17 (дата звернення: 03.10.2019).

12. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 № 12. Дата оновлення: 16.12.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12> (дата звернення: 03.10.2019).

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon, 254k/96-VR. (1996, June 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 03.10.2019).
2. Pro harmonizatsiiu okremykh aspektiv avtorskoho prava i sumizhnykh prav v informatsiinomiu suspiilstvi : Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu i Rady, 2001/29/leS (2001, May 22). *Ofitsiyni visnyk Yevropeiskoho Soiuzu*, 167, 10.
3. Bernska konventsiiia pro okhoronu literaturnykh i khudozhnykh tvoriv : Mizhnarodnyi dokument. (1971, July 24). Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_051& (data zvernennia: 03.10.2019).
4. Shtefan A. (2016). Parodiia na muzychnyï tvir z tekstom v poriadku vilnoho vykorystannia tvoriv. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*, 5, 66-74.
5. Senftleben M. (2004). Copyright, Limitations and the Three-step Test: an Analysis of the Three- Step Test in International and EC Copyright Law. *The Hague: Kluwer Law International*, 340.
6. Dohovir Vsesvitnoi orhanizatsii intelektualnoi vlasnosti pro avtorske pravo, pryiniaty Dyplomatychnoiu konferentsiieiu 20 hrudnia 1996 roku : Mizhnarodnyi dokument. (1996 December 20). Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770 (data zvernennia: 03.10.2019).
7. Dohovir Vsesvitnoi orhanizatsii intelektualnoi vlasnosti pro vykonannia i fonohramy, pryiniaty Dyplomatychnoiu konferentsiieiu 20 hrudnia 1996 roku : Mizhnarodnyi dokument. (1996, December 20). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_769 (data zvernennia: 03.10.2019).
8. Uhoda pro torhovelni aspekty prav intelektualnoi vlasnosti : Mizhnarodnyi dokument. (1994, April 15). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018 (data zvernennia: 03.10.2019).
9. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Kodeks, 435-IV. (2003, January 16). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (data zvernennia: 03.10.2019).
10. Pro avtorske pravo i sumizhni prava : Zakon Ukrainy, 3792-XII. (1993, December 23). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (data zvernennia: 03.10.2019).
11. Pro deiaki pytannia praktyky zastosuvannia hospodarskymy sudamy zakonodavstva pro zakhyst prav na obiekty intelektualnoi vlasnosti : Ohliadovyi lyst Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy, 01-06/521. (2017, February 28). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_521600-17 (data zvernennia: 03.10.2019).
12. Pro deiaki pytannia praktyky vyrishennia sporiv, poviazanykh iz zakhystom prav intelektualnoi vlasnosti : Postanova Plenumu Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy, 12 (2012, October 17). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12> (data zvernennia: 03.10.2019).

Received: 29/10/2019

1st Revision: 20/11/2019

Accepted: 15/12/2019

Yu. Akulov, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

LEGAL REGULATION FOR THE RESTRICTION ON PROPERTY RIGHTS TO WORKS IN UKRAINE

The article analyses specific issues on the legal regulation in the sphere of restriction on the author's property rights to literary and artistic works in Ukraine through European and international prism. The author examines the legislation of Ukraine, international and European regulatory sources for the purpose of regulating directly the cases of lawful free use of literary and artistic works of the author and the restriction on his property rights to literary and artistic works, as a result of his intellectual activity.

The purpose of this study is to determine the specifics of legal regulation in the sphere of restriction of property rights to works in Ukraine. The philosophical, general-scientific and special-scientific methods of cognition have been used in the work, including comparative-legal method, structural-functional, deductive, as well as methods of analysis, generalization and analogies.

The author has found the basic inaccuracies and gaps in the legal regulation for of the restriction and free use of works as an object of copyright. The author proves that the Ukrainian legislator did not harmonized the provisions of the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights" with the provisions of the Civil Code of Ukraine. Thus, the article shows that the use of such concepts as "free use of works", "restriction of property rights", "exceptions and restrictions on property rights", "legitimate use of a work without the consent of the author" are not in line with international practice. The author draws conclusions on the improvement of the legislation to avoid these problems. The implementation of European practice in the legislation of Ukraine is also highlighted.

The results of the study can be used for further research in the field of copyright, including comparative copyright. These proposals may be applied to improve current intellectual property law.

Keywords: property rights to works, restriction of author's rights to works, free use of works, cases of free use of works, three-step test, international treaties governing the restriction on property rights to works in Ukraine.